

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

FACTORS RELATED TO NURSING STUDENTS' CRITICAL THINKING,
POLICE NURSING COLLEGE

เนาวนิจ พึ่งจันทร์เดช,

Naowanit Pongjuntaradej,

วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

Police Nursing College

ประภาพรณ เปลี่ยนแก้ว

Prapapun Pleankaew

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับอายุ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดการเรียนการสอน ประชากรคือ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ชั้นปีที่ 1-4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาฤดูร้อน ปีการศึกษา 2554 จำนวน 276 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามและแบบทดสอบ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มีนาคม - เมษายน 2555 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดแบบมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 38.08$, S.D. = 2.31) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคิดแบบมีวิจารณญาณ ด้านการอนุมานสูงสุด ($\bar{X} = 7.98$, S.D. = 1.38) และพบว่า อายุและจำนวนปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความคิดอย่างมีวิจารณญาณในด้านการประเมินข้อโต้แย้ง ($p < .01$) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดการเรียนการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($p > .01$)

คำสำคัญ : การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The objectives of this descriptive research were to study 1) the critical thinking of nursing students of Police Nursing College and 2) the relationships between critical thinking and age, numbers of educational year, grade point average and the instructional management suitability. The population was 276 nursing students of Police Nursing College in the 1st - 4th year of Nursing Bachelor Degree attending summer course of academic year 2011. The instruments were questionnaires and test. Data were collected in March to April, 2012 and analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation.

The research result showed that nursing students' critical thinking scores were at a medium level ($\bar{X} = 38.08$, S.D. = 2.31). When considering in 5 dimensions, i.e. Inference, adoption of primary agreement, deduction, interpretation and argument evaluation, it was found that the inferential critical thinking was at the highest ($\bar{X} = 7.98$, S.D. = 1.38). Research was also found that age and numbers of educational year were significantly related to argument evaluation critical thinking ($p < .01$). Grade point average and the instructional management suitability were not significantly related to argument evaluation critical thinking ($p > .01$).

Keywords : critical thinking, nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้ายืนหยัดอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างสง่างามและอยู่เย็นเป็นสุข จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของประชาชนในประเทศให้มีคุณภาพแต่เยาว์วัย และองค์ประกอบที่สำคัญของประชาชนที่มีคุณภาพคือ การมีความสามารถในการคิด (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็น และสร้างองค์ความรู้ได้ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและเต็มตามศักยภาพแห่งตน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 4 กล่าวว่า “การศึกษา” หมายความว่า “กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและ

วิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ตามมาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพบัณฑิต ที่ต้องการบัณฑิตเป็นผู้รู้เรื่องปัญหา มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะและภูมิปัญญาในงานอาชีพในฐานะนักวิชาชีพชั้นสูง มีทักษะในฐานะนักวิจัยชั้นสูง มีจิตสำนึกและภูมิธรรมในฐานะพลเมืองดีของสังคมไทยและสังคมโลก และจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา ลงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรฐานอุดมศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย มาตรฐานฉบับนี้ประกอบด้วย มาตรฐานย่อย 3 ด้าน ซึ่งหนึ่งในสามมาตรฐานกำหนดให้บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมให้มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สิ่งสำคัญที่จะทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษามีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ดังกล่าว และในมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เป็นกระบวนการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาคลุมเครือ มีความขัดแย้ง เพื่อตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ โดยใช้ความรู้ความคิดจากประสบการณ์ของตน จากข้อมูลที่รอบด้าน ทั้งข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและข้อมูลส่วนตัวของผู้คิด (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551) การคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณเป็นทักษะการคิดระดับสูงที่อยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล เป็นหนึ่งในสามส่วนที่เป็นปัจจัยสำคัญของความฉลาดของมนุษย์ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า นักการศึกษาหลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน รวมทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบันอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

วัตสันและเกลเซอร์ (Watson & Glaser, 1980 อ้างใน พัทธภรณ์ สุวรรณภักดี, 2542) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณไว้ในลักษณะการคิดที่เป็นการผสมผสานทัศนคติ ความรู้และทักษะ โดยที่ทัศนคติของการสืบสอบเกี่ยวข้องกับความสามารถในการรับรู้และเข้าใจปัญหาที่มีอยู่ ยอมรับความต้องการในการสนับสนุนอย่างมีหลักฐานมาอ้างอิงว่าเป็นจริง ความรู้เป็นการให้น้ำหนักความถูกต้อง มีเหตุผล โดยการพิจารณาอย่างมีหลักตรรกะในการอนุมาน การสรุปความ การประเมินและการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่วนทักษะเป็นการประยุกต์ใช้ทัศนคติและความรู้ในลักษณะการปฏิบัติ มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ การอนุมาน การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย การตีความ และการประเมินข้อโต้แย้ง ความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณในการพยาบาล ก็เหมือนกับที่มีในทุกวิชาชีพที่ได้รับการเน้นในองค์การพยาบาลระหว่างชาติ การมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในพื้นฐานของการปฏิบัติการพยาบาล ที่จำเป็นต้องใช้หลักการของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเนื่องจากเป็นทักษะสำคัญอันดับต้น ๆ ในทักษะทั้งหมดของการเป็นพยาบาล ที่ต้องใช้สำหรับทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีทางการพยาบาล และการปฏิบัติการพยาบาล โดยสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่ออธิบาย

เหตุการณ์ทางการพยาบาลและการปฏิบัติเชิงวิชาชีพการพยาบาลที่ต้องใช้กระบวนการพยาบาลและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาคิดไตร่ตรองแยกประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาตั้งเป็นข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความสามารถสูงในการวิเคราะห์ข้อมูล และช่วยให้การตัดสินใจในการดูแลผู้ป่วยของพยาบาลให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้สภาการพยาบาลยังได้กำหนดการมีความคิดสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณไว้ในสมรรถนะที่ 13 ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างคุณค่าในตนเองและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งเป็นหนึ่งในสิบสี่สมรรถนะหลักของวิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์ขั้นหนึ่ง โดยสอดคล้องกับเกณฑ์การรับรองสถาบันวิชาชีพพยาบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา (National League for Nursing Accreditation Criteria, 2005) ดังนั้น การจัดหลักสูตรทางการพยาบาลจะต้องตระหนักถึงการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ที่จะทำให้ทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเกิดขึ้นในนักศึกษาพยาบาล

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล พบว่า อายุ ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณ การศึกษาของ ชยมน บุญลักษณ์ และ จิตติมา ชำยมน (2552) ศึกษาการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการศึกษาของ สมสุข โถวเจริญ (2541) ศึกษาการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษา วิทยาลัยบรมราชชนนีภาคใต้ พบว่าชั้นปีที่กำลังศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยในต่างประเทศของ Ulusoy & Ozturk (2005) ที่ศึกษาระดับการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและปัจจัยที่มีอิทธิพลในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณในนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในมหาวิทยาลัย Cumhuriyet และโรงเรียนพยาบาลใน Sivas province ที่ Central Anatolia ในประเทศตุรกี โดยใช้นักศึกษาปริญญาตรีจำนวน 312 คน พบว่าระดับการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาปริญญาตรีเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นปีและอายุที่สูงขึ้น และจากการศึกษาพบว่า อายุ ระดับชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณ

นอกจากนี้จากการศึกษาของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันธ์, จุรีรัตน์ กอผจญ, และ สมเกียรติ สุทธิรัตน์ (2546) ได้ศึกษาการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม ตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2546 จำนวน 183 คน พบว่าคะแนนการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า อายุ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดการเรียนการสอน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และการศึกษาของ ดวงใจ พรหมพยัคฆ์ และ นุโรม จุ้ยพวง (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม ชั้นปีที่ 1-4 ในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 626 คน พบว่า คะแนนการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า อายุ ระดับชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดการเรียนการสอน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ มีภารกิจหลักในการผลิตพยาบาลวิชาชีพและให้การศึกษาอบรมแก่บุคลากรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีบูรณาการองค์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้เกิดความคิดวิเคราะห์และใฝ่รู้ มีทักษะการพัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต เพื่อให้บัณฑิตมีสมรรถนะในการให้บริการด้านสุขภาพ ในระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ พหุติภูมิและตติยภูมิ มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ เคารพในกฎระเบียบของสังคม (วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ, 2549) และทุก 5 ปี วิทยาลัยพยาบาลตำรวจจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการเห็นชอบหลักสูตรวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2545 และข้อกำหนดมาตรฐานประกันคุณภาพด้านการเรียนการสอนของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลตำรวจจะต้องทำการปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้ และเริ่มใช้กับนักศึกษาพยาบาลตำรวจ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เป็นรุ่นแรก ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เล็งเห็นความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของบัณฑิตที่พึงประสงค์ จึงสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และพัฒนาวิธีการจัดวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมนักศึกษาพยาบาลให้มีคุณลักษณะตามเป้าประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค้นคว้าการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับ อายุ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการจัดการเรียนการสอน

สมมติฐานของการวิจัย

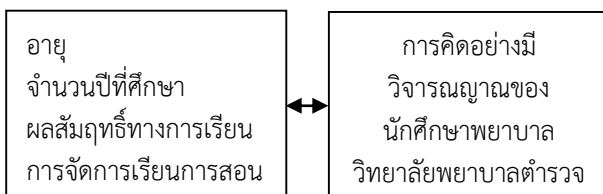
1. อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

2. จำนวนปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

4. การจัดการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ชั้นปีที่ 1-4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 276 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันท์ และคณะ (2546) โดยแบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ จำนวนปีที่ศึกษา

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนที่ 2 แบบวัดความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อการจัดการเรียนการสอนของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันท์ และคณะ (2546) ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 28 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันท์ และคณะ (2546) ที่ปรับปรุงจากแบบทดสอบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนิรมล พงศ์เศรษฐสันต์ (2543) ที่ปรับปรุงจากแบบทดสอบของ กนกนุช ขำพักตร์ (2539) ซึ่งพัฒนาจากแบบวัดมาตรฐานของ Watson และ Glaser (1964) จำนวน 54 ข้อ ประกอบด้วย ด้านต่าง ๆ 5 ด้านคือ ด้านการอนุมาน จำนวน 14 ข้อ ด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น จำนวน 10 ข้อ ด้านการนิรนัย จำนวน 10 ข้อ ด้านการตีความ จำนวน 10 ข้อ และด้านการประเมินข้อโต้แย้ง จำนวน 10 ข้อ

การพิทักษ์สิทธิ์ ผู้วิจัยได้แจ้งให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย และข้อมูลที่ได้จะเก็บเป็นความลับ นำเสนอข้อมูลในภาพรวมโดยไม่ระบุตัวบุคคล และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลพร้อมเครื่องมือดังกล่าว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือถึงคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อขออนุญาตใช้เครื่องมือของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันท์ (หนังสือที่ มกธ.พย.บ. 358/2554 ลงวันที่ 28 กันยายน 2554 เรื่อง อนุญาตให้ใช้เครื่องมือการวิจัย)

2. เสนอโครงการวิจัยต่อผู้บังคับการวิทยาลัยพยาบาลตำรวจผ่านคณะกรรมการพัฒนาระบบงานวิจัย การจัดการความรู้และนวัตกรรม เพื่อขออนุมัติทำวิจัยและเก็บข้อมูลวิจัย

3. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้นักศึกษาพยาบาลทราบและขอความร่วมมือใน

การเก็บข้อมูล เปิดโอกาสให้ซักถามก่อนลงมือทำ พร้อมกัน กำหนดเวลาทั้งสิ้น 45 นาที

4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูล ที่สมบูรณ์ไปประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดมี วิจารณ์ญาณ ได้แก่ อายุ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดการเรียน การสอน โดยใช้ความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์การจัดการเรียนการสอน และ การคิดแบบมีวิจารณ์ญาณรายด้านและโดยรวม โดยคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ การจัดการเรียนการสอนกับการคิดแบบมี วิจารณ์ญาณ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 95.29 และมีอายุอยู่ระหว่าง 21-23 ปี ร้อยละ 55.80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) อยู่ในระดับปานกลาง ระหว่าง 2.62-3.23 ร้อยละ 60.87 และนักศึกษาพยาบาลมีความคิดเห็นว่าการ จัดการเรียนการสอน ของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ มีความเหมาะสมในระดับมาก ร้อยละ 70.30

2. การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ของ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ย ของการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 38.08$, S.D. = 2.31) โดยมีคะแนนเฉลี่ย ของการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณด้านการอนุมานสูง ที่สุด ($\bar{X} = 7.98$, S.D. = 1.38)

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแบบมีวิจารณ์- ญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

3.1 อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ ต่ำกับการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณด้านการประเมิน ข้อโต้แย้ง ($r = .164$, $p < .01$)

3.2 จำนวนปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ ทางบวกในระดับต่ำกับการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณ ด้านการประเมินข้อโต้แย้ง ($r = .233$, $p < .01$)

การอภิปรายผลการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พิมพรรณ รัตนโกมล, ดวงใจ เกริกชัยวัน, อรุณ อ่อนคำ, และ ยุทธนา นุ่นละอง (2542) และ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันธ์ และคณะ (2546) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นงานที่ละเอียดอ่อน ต้องดูแลช่วยเหลือผู้รับบริการอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็น ลักษณะของผู้หญิง และสอดคล้องกับการศึกษา ของรัสเซลและคณะที่พบว่า ความเป็นหญิง (femininity) มีลักษณะแก้ปัญหาแบบประคับ ประคอง เห็นอกเห็นใจ และเอื้ออาทรผู้อื่น (ศิริพร จิรวัดนกุล และคณะ, 2554)

2. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีอายุอยู่ ในช่วง 21-23 ปี เนื่องจากหลักสูตรพยาบาล ศาสตร์บัณฑิตเปิดรับสมัครผู้ที่สำเร็จการศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 6 ดังนั้นเมื่อเข้าศึกษาใน ระดับชั้นอุดมศึกษาจึงมีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป และจากการแจกแจงรายละเอียดอายุตามชั้นปี พบว่า มีนักศึกษา ชั้นปีที่ 2-4 ถึงร้อยละ 75 ซึ่ง อาจส่งผลให้ระดับอายุ อยู่ในเกณฑ์ที่สูง คือ 21-23 ปี และอาจเนื่องด้วยการเปิดรับนักศึกษาพยาบาล เป็นการเปิดรับตรง และมีการผลิตนักศึกษา พยาบาลร่วมกับโครงการต่าง ๆ ทำให้สามารถ เปิดรับนักศึกษาได้ทั้งผู้ที่กำลังการศึกษา ระดับอุดมศึกษาอยู่แล้ว แต่ต้องการเปลี่ยนแผน การศึกษา หรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ อุดมศึกษาแล้ว หรือผู้ที่ทำงานแล้วสามารถเข้ารับ การศึกษาได้ จึงส่งผลให้การวิจัยมีอายุมากกว่า งานวิจัยฉบับอื่น

3. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ ชยมน บุญลักษณ์ และ ธิตีมา ช่างมณี (2552) พบว่า นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี มีกิจกรรมนอกหลักสูตรมาก ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โรงพยาบาลตำรวจ และวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

4. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจมีความเหมาะสมมาก เนื่องจากวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และมีการวางแผน ออกแบบ ประเมิน และปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของสถาบัน และวิทยาลัยพยาบาลตำรวจมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นสถานการณ์จริง ทำให้นักศึกษาพยาบาลฝึกใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ สามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้การกำหนดการเรียนการสอน นักศึกษาพยาบาลมีส่วนร่วมในการกำหนด ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดการสะท้อนคิด และสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่าในทัศนะของนักศึกษาพยาบาล ด้านการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่กลับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง ไม่สูงตามการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในส่วนนี้สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้จากการศึกษาวิจัยของ ญัฐชา วัฒนวิไล, ภัสพร ตั้งใจกตัญญู, รวิชุดา บรรจงมณี, และ ขวัญใจ เลี้ยงวิวัฒน์ (2552) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ภูมิหลังของผู้เรียน คือ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักศึกษา ปัจจัยผู้เรียนด้านนิสัยในการเรียน ทักษะการต่อวิชาเรียน ความมุ่งมั่นในการนำไปใช้ประโยชน์ และแรงจูงใจใฝ่

สัมฤทธิ์ และจากการศึกษาของ Anastasi (1990) อ้างใน ญัฐชา วัฒนวิไล และคณะ (2552) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 ปัจจัย 1) ปัจจัยด้านสติปัญญา เป็นความสามารถของบุคคลที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และมาจากการสั่งสมประสบการณ์ ซึ่งแสดงออกได้หลายทาง เช่น สมรรถภาพทางสมอง ความถนัดทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหา และ 2) ปัจจัยทางด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ ทักษะที่มีต่อวิชาเรียน รูปแบบการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา คุณภาพการสอนของครู การคบเพื่อน และการศึกษาของมารดาบิดา แสดงว่า อาจมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจะเป็นความสามารถทาง การรับรู้ เข้าใจ หรืออาจจะเป็นทัศนคติต่อครูผู้สอน เป็นต้น

5. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ยของการคิดแบบมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 38.08$, S.D. = 2.31) โดยพบว่า นักศึกษาพยาบาลตำรวจมีคะแนนเฉลี่ยของการคิดด้านการอนุมานสูงที่สุด ($\bar{X} = 7.98$, S.D. = 1.38) สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันท์ และคณะ (2546) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณในระดับปานกลาง เนื่องมาจากลักษณะการเรียนการสอนทางการพยาบาลมีเนื้อหาวิชาหลากหลาย เช่นเดียวกับที่ ยายีโร และ เซเลอร์ (1994) อ้างใน เสาวภา เต็ดขาด (2539) กล่าวว่า การเรียนการสอน ทางการพยาบาลเน้นให้นักศึกษาท่องจำ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ ถึงแม้การจัดการเรียนการสอนจะมีหลายรูปแบบที่เอื้อต่อการพัฒนาให้เกิดการคิดแบบมีวิจารณญาณ แต่ผู้สอนบางท่านอาจขาดความเข้าใจอย่างแท้จริงในการนำมาใช้สอน ขาดทักษะในการใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิดด้วยตนเอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับปานกลาง ทางสถาบันควรจัดหลักสูตรเสริมทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณให้กับนักศึกษาได้

ฝึกฝน เพิ่มทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล (จุฑาทิพย์ ศิริณาทล, อภิรดี สุขแสงดาว, พิสมัย อุบลศรี, และ ลออวรรณ อึ้งสกุล, 2550) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้แตกต่างจากการศึกษาของ นิรมล พงศ์เศรษฐสันต์ (2543), พิมพ์วรรณ รัตนโกมล และคณะ (2542), เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันธ์ และคณะ (2546), และ ศศิธร จิตตพุทธิ (2539) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณในด้านอนุมานต่ำ อาจเนื่องจาก ค่าเฉลี่ยอายุโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลที่ทำการวิจัย อยู่ในช่วง 21 - 23 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะ ในการตัดสินใจ และสามารถคิดแยกแยะตัดสินใจ เข้าใจสถานการณ์ที่เป็นนามธรรมได้ และการอนุมานเป็นการวัดความสามารถในการตัดสินใจ จำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่าข้อใดเป็นจริง ข้อใดเป็นเท็จ จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ โดยผู้ตอบต้องใช้การตัดสินใจอย่างละเอียดรอบคอบ ทั้งต้องอาศัยความรู้ทั่วไป นอกเหนือจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ไว้มาช่วยตัดสินใจความเป็นไปได้ของข้อสรุป จึงต้องใช้การมีมุมมองที่กว้าง นอกจากนี้ อาจเกิดจากนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ ความละเอียดอ่อนและใจเย็น

การคิดแบบมีวิจารณญาณ ในลำดับรองลงมาคือด้านการนิรนัย ($\bar{X} = 7.97$, S.D. = .66) ด้านการตีความ ($\bar{X} = 7.52$, S.D. = .74) ด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น ($\bar{X} = 7.33$, S.D. = .76) และด้านการประเมินข้อโต้แย้ง ($\bar{X} = 7.27$, S.D. = .71) ตามลำดับ โดยทุกด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญศรี พงษ์ประภาพันธ์ และคณะ (2546) ที่พบว่า ความคิดแบบมีวิจารณญาณด้านการตีความมีคะแนนในระดับสูง อาจเนื่องจากคุณสมบัติของนักศึกษาพยาบาลต้องเป็นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ โดยเน้นเรื่อง การคิดแบบมีเหตุผล หรือการคิดแบบตรรกะ การสรุปความจากข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดให้

อย่างมีเหตุผลเพียงพอจึงส่งผลให้นักศึกษามีคะแนนด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณด้านการตีความในระดับสูง

6. อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการคิดแบบมีวิจารณญาณ ($r = .164$, $p < .01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนา บุญทอง (2533) ในด้านความคิดเชิงตรรกะ อายุจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการคิดเชิงตรรกะของบุคคล จากผลการศึกษาการคิดแบบนิรนัย (deduction) กับเด็กวัยรุ่นซึ่งมีระดับอายุ 13, 16, และ 19 ปี พบว่าการคิดหาเหตุผลในแบบนิรนัยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามระดับอายุ

7. จำนวนปีที่ศึกษามีความความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการคิดแบบมีวิจารณญาณ ($r = .233$, $p < .01$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Brooks & Shephend (1990) พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการตัดสินใจทางคลินิก ด้วยเหตุนี้ นักการศึกษาพยาบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่ง Berger (1984) และ Miller (1992) ได้ทำการศึกษาพบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้นปี และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยในการคิดแบบมีวิจารณญาณสูงกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -6.46$, $p < .001$) ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของ ชยมน บุญลักษณ์ และ ธิติมา ชำยมณี (2552) ที่ทำการศึกษาคำความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับต่ำ ($p < .01$) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการ

จัดการเรียนการสอนไม่มีความสัมพันธ์กับ
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ควรจัดการประชุมที่ระดมสมองเพื่อทบทวนปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกัน

2. ควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้ฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ เชื่อมโยงฝึกทักษะ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดแบบมีวิจารณญาณ เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

4. ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการสอนที่ช่วยพัฒนาการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกนุช ชำลักตร. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการเรียนการสอนที่เน้นสถานการณ์จริงกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. สืบค้นได้จาก https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/National_Education.pdf
- จุฑาทิพย์ ศิริณภาดล, อภิรดี สุขแสงดาว, พิสมัย อุบลศรี, และ ลออวรรณ อึ้งสกุล. (2550). ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาล-ศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต่อเนื่อง 2 ปี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา ปีการศึกษา 2550. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา, 16(1), 1-12.

- ขยมน บุญลักษณ์ และ อติมา ชำยมณี. (2552). ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ณัฐชา วัฒนวิไล, ภัสพร ตั้งใจบุญ, รัชฎา บรรจงมณี, และ ขวัญใจ เลี้ยงวิวัฒน์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชี 1: กรณีศึกษานักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สืบค้นได้จาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/special_may2010/pdf/Page_121.pdf.
- ดวงใจ พรหมพยัคฆ์ และ นุโธม จุ้ยพวง. (2551). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยบรมราชชนนี พุทธชินราช. พิษณุโลก: วิทยาลัยบรมราชชนนี พุทธชินราช.
- นิรมล พงศ์เศรษฐสันต์. (2543). การศึกษาเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลนครขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิควิธีคิด.
- พิมพ์พรณ รัตนโกมล, ดวงใจ เกริกชัยวัน, อรณัฐ อ่อนคำ, และ ยุทธนา นุ่นละออง. (2542). การคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. ชัยนาท.
- พัชรภรณ์ สุวรรณภักดี. (2542). การคิดอย่างมีวิจารณญาณของพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- เพ็ญศรี พงษ์ประภาพร, จุรีรัตน์ กอผจญ, และ สมเกียรติ สุทธิรัตน์. (2546). การคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม. วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ. (2549). หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2549.
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิธร จิตตพุทธิ. (2539). ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล).

- ศิริพร จิรวัดนกุล, นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ, ประณิต ส่งวัฒนา, วรณีย์ เดียววิเศษ, วารุณี ฟองแก้ว, และ สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. (2554). วิชาชีพการพยาบาล: ความหมายเชิงเพศสภาวะ. *วารสารสภาการพยาบาล*, 26(2), 26-41.
- สมสุข โถวเจริญ. (2541). *ความสามารถในการคิดอย่างมี* วิจารณ์ของนักศึกษาพยาบาลบรมราชชนนี ภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา พัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- เสาวภา เด็ดขาด. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเรียนรู้* แบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนกับ *ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ของนักศึกษา* พยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง สาธารณสุข (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาพยาบาลสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล).
- Berger, M. C. (1984). Critical thinking ability and nursing students. *Journal of Nursing Education*, 23, 306-308.
- Brooks, K. L., & Shepherd, J. M. (1990). The relationship between clinical decision making skills in nursing and general critical thinking abilities of senior nursing students in four types of nursing programs. *Journal of Nursing Education*, 29(9), 391-399.
- Ulusoy, H., & Ozturk, N. (2005). *Baccalaureate and masters' degree nursing students' levels of critical thinking and factors influencing critical thinking*. Retrieved from http://www.decowe.org/static/uploaded/htmlarea/files/Ulusoy_Hatic_efinal.pdf
- Miller, M. A. (1992). Outcomes evaluation: Measuring critical thinking. *Journal of Advanced Nursing*, 17(12), 1401-1407.
- Watson, G., & Glaser, E. M. (1964). *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form Ym and Zm*. New York: Harcourt Brance and World.